

Nr 60

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående eftervården av alkoholskadade m. fl.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 626 av herr *Bengtson m. fl.* och II: 779 av herr *Rimmerfors m. fl.* hemställles, att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om åtgärder till reglering av en sådan ordning av eftervården av alkoholskadade (ev. även av kriminella samt vissa mentalsjukvårdsfall), att denna i normalfallet inledes med att vederbörande övervakare (tillsynsman) eller annan lämplig person avhämtar den vårdade vid vårdinstitutionen för att sedan medfölja honom på återresan till bostadsorten och introducera honom där (främst på arbetsplatsen, i länkorganisation eller annan stödande organisation etc.).

I motionerna framhålls, att de som omhändertagits av samhällets vårdorgan vid sin första återkontakt med samhället ofta reagerar på sådant sätt att de ånyo snabbt blir vårdbehövande. Detta gäller särskilt nykterhetsvårdens klientel men även stora grupper av kriminalvårdens och mentalsjukvårdens klientel. För att underlätta återkontakten bör därför klient, i första hand från nykterhetsvårdsanstalterna, rutinmässigt avhämtas och åtföljas av övervakaren eller annan lämplig person, såsom anstaltsfunktionär eller medlem av länkrörelsen. Denne bör även hjälpa klienten att genast inställa sig på arbetsplatsen respektive i bostaden. Åtföljandet bör ske diskret och kostnaderna bestridas av statsverket.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion II: 779.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från arbetsmarknadsstyrelsen, fångvårdsstyrelsen, medicinalstyrelsen, socialstyrelsen, Svenska nykterhetsvårdsförbundet och Nykterhetsvårdens anstaltsförbund.

Arbetsmarknadsstyrelsen framhåller, att steget mellan anstalt och kommande vistelseort är ytterligt besvärligt och att allt som kan göras för att underlätta detta steg bör göras. Motionärernas förslag förefaller ändamålsenliga. Åtgärderna bör dock ej göras obligatoriska utan tillgripas endast då särskilda skäl föreligger.

Fångvårdsstyrelsen finner motionernas syfte fullt riktigt, ty att behov av dylika åtgärder föreligger är uppenbart. Styrelsen kommer emellertid att beträffande kriminalvårdsklientelet i sina petita för budgetåret 1965/66 ta upp bl. a. just detta spörsmål.

Medicinalstyrelsen erinrar om att ersättning enligt gällande bestämmelser

må utgå till övervakare som utsetts för bl. a. straffriförklarade eller för sådana som begått mot annans personliga säkerhet riktade brott. För de på statens mentalsjukhus vårdade psykiskt efterblivna gäller ej samma regler och detta har visat sig vara ett stort problem. Styrelsen anser därför att bestämmelserna bör vidgas, så att ersättning må kunna utgå även till övervakare för från dessa sjukhus försöksutskrivna patienter.

Socialstyrelsen anför att berörda förhållanden ingående uppmärksammats från styrelsens sida beträffande alkohol- och narkotikamissbrukare. Styrelsen ämnar utfärda ingående anvisningar för ökad samverkan inom nykterhetsvården i syfte att erhålla en effektivare eftervård. Enligt gällande regler skall försökspermitterad eller utskreven patient vid avresa från anstalten i alla de fall där det anses lämpligt åtföljas av övervakaren eller eventuellt annan lämplig person. Styrelsen anser emellertid icke att denna ordning bör tillämpas rutinmässigt, utan lämpligheten av densamma måste bedömas från fall till fall. Då man kan befara trotsreaktioner är risken stor att man skall få ett motsatt resultat än det avsedda. Statsbidrag utgår med 75 % av kommunernas kostnader.

Styrelsen avstyrker motionerna i vad de avser patienter vid allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare.

Nykterhetsvårdsförbundet anser likaså, att generell bestämmelse om hämtning icke är att rekommendera. Förbundet hänvisar vidare till socialstyrelsens Råd och anvisningar samt avstyrker motionerna till den del de avser nykterhetsvården.

Anstaltsförbundet framhåller, att riskerna för återfall icke är begränsade till tiden för återtransporten till hemorten utan torde vara störst, sedan vederbörande återknutit kontakten med sin vanliga miljö. Förbundet framhåller även risken för trotsreaktioner som i vissa fall kan medföra psykologiskt olyckliga resultat. Förbundet hänvisar dessutom till redan gällande bestämmelser om statsbidrag.

Utskottet

Enligt utskottets mening kan det i vissa fall vara till fördel med den av motionärerna förordade åtgärden att den som vårdats på anstalt inom något av samhällets vårdområden när han lämnar anstalten åtföljes av övervakare eller annan som tillser att den vårdade icke kommer i olämplig miljö. Av yttrandena över motionerna framgår att möjligheter till åtgärder av detta slag finns och att de också utnyttjas även om det på sina håll endast kan ske i begränsad omfattning på grund av främst personalbrist. Det synes vidare uppenbart att sådana åtgärder bör vidtagas med urskillning och under beaktande av omständigheterna i de särskilda fallen. De kan eljest få en verkan motsatt den avsedda. Utskottet anser sig bl. a. av denna anledning icke böra tillstyrka en lösning av problemen genom en sådan regle-

rad, rutinmässig ordning, som motionärerna synes ha tänkt sig. Utskottet vill härtill foga att de ansvariga myndigheterna har sin uppmärksamhet fäst på frågan. Det ankommer på dem att i den mån de anser behov föreligga göra framställningar om ökade resurser för detta ändamål.

Utskottet får under hänvisning till det ovan anförda hemställa,
att de likalydande motionerna I: 626 och II: 779 icke må
föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 1 december 1964

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller, Schött*, Sörlin, Hellebladh, Eric Gustaf Peterson, Enarsson, Tage Johansson, Svanström*, fru Hamrin-Thorell, herrar Hedlund, Helge Karlsson och Axel Kristiansson;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herrar Jacobsson i Sala, Carlsson i Huskvarna, Dickson, herr Svensson i Kungälv, fru Thunvall, herrar Hamrin i Kalmar, Nilsson i Bästekille, Lundmark, fröken Andersson i Lerum, herrar Larsson i Borrbý och Magnusson i Nennesholm*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.